

CENA JINDŘICHA CHALUPECKÉHO 2002:

Třináctý ročník Ceny Jindřicha Chalupického, na kterou si můžou dělat zásluku výhradně výtvarní umělci do pětatřiceti let věku, nebyl nešťastný. Naopak: patřil k těm nejvydařenějším. Nejenom že se podruhé v historii soutěže stala laureátkou žena, ale on se tentokrát nepříhodil ani žádný skandál, jak tomu bylo v posledních ročnících, kdy se přehlídka finalistů konala v Pražském Veletržním paláci, tedy na půdě Národní galerie.

Přesun do brněnského Domu umění Ceně Jindřicha Chalupického prospěl.

Jestliže loňské vítězství Tomáše Vaňka, který z nepochopitelných důvodů nadehl porotu svými erotickými variantami známých Ladových obrázků, bylo z těch nejméně očekávaných (a zřejmě také nejproblematictějších, ne-li vůbec), tak letošní prvenství přisouzené Markétě Othové už předem jaksi viselo ve vzduchu. Kdo alespoň okrajově sledoval dění na české výtvarné scéně devadesátých let, nemohl tuhle s fotografií pracující umělkyni přehlédnout. Měla řadu výstav v prestižních domácích i zahraničních galeriích, její tvorba je soustředěná, ubírá se soustavně vlastní cestou: Othová pomocí fotoaparátu vytrvale rozpitvává nejobyčejnější životní situace, klade je do jemně rozfázovaných sérií. Do Brna přinesla tucet černobílých fotografií z cyklu Návrat (Paní na procházce s psíkem), v nichž uplatňuje svůj až voyerský pohled. Jako by ztvárňovala smutek, životní prázdnotu, osamocení. V minulosti byla Markéta Othová už dvakrát nominována a třetí pokus jí vyšel. Příští rok jí bude pětatřicet, takže ocenění přišlo "za pět minut dvanáct".

Kdyby se však mělo rozhodovat jenom podle výstavy čtyř vybraných finalistů a nebrala by se v potaz též předchozí působení na výtvarné scéně (stejně jako hrůzná skutečnost, že poroty dosud vesměs ignorovaly ženy), tak by zřejmě nejvýše zabodoval Federico Díaz, jehož elektronický projekt Generatrix patří k tomu nejlepšímu, co v oblasti nových médií v posledních letech vzniklo. Díaz vytváří instalace měnící se nejenom podle pohybu diváka, ale reagující na jeho hlasy či ozvěny kroků.

Mimoходом, v rámci výstavy Finále proběhla v Domu umění anketa, v níž se právě pro něj vyslovilo dvě stě návštěvníků z celkového počtu tří set. Umění Federica je totiž jak intelektuální, tak zábavné (stačí zakřičet a už se dějí věci), což jsou hodnoty, kterými současná výtvarná či vizuální tvorba právě neoplývá. Podle diváků by Markéta Othová skončila až poslední, druhá by byla Markéta Baňková a třetí Lenka Klodová, další dvě finalistky. Hlasy diváků jsou ovšem spíše jakýmsi ozvláštňením a nikoliv bernou mincí. Nejdůležitější je stejně porota. Letos poprvé mezinárodní! V jejím čele stála Charlotta Kotik z Brooklynského muzea umění, žena s vynikajícím renomé, vedle ní rozhodovali ještě kupříkladu Jonathan Watkins, který zasedal i v porotě britské Turnerovy ceny (právě ta byla svého času předobrazem pro Cenu Jindřicha Chalupického), nebo Magdalena Jetelová, proslulá sochařka a profesorka na düsseldorfské Akademii. Tyto osobnosti mají přehled o soudobém umění stejně jako nadhled nad věcí. Nejsou totiž ovlivněny pohříchu stísněným českým prostředím, kde rozhodují většinou sympatie a antipatie, jež nemívají převážně žádný racionální základ, ale jsou projevem loajality či příslušnosti k té či oné názorově spřátelené skupině. Mezinárodní složení poroty tenhle problém neutralizuje.

Na výstavu letošních finalistů se můžete v Domu umění podívat do 5. ledna 2003. Příští rok se zase uskuteční v Praze (Společnost Jindřicha Chalupického jedná s Medou Mládkovou o Sovových mlýnech) a v roce 2004 se vrátí - jako v budoucnu každý sudý rok - do Brna.

Reflex 50/2002 (Tištěný Reflex, 16. 12. 2002)

<http://www.reflex.cz/Clanek11320.html>